

מראי מקומות - יומא

כא:

ו. ואורים ותומים
כתבו התוספות שודאי היו אורים ותומים גם בבית שני, שאם לא כן היה הכהן גדול מחוסר בגדים, אלא שלא היו משיבין לנשאלין מהן. אולם ברש"י על התורה (שמות כ"ח, ל') כתב שבבית שני לא היו האורים ותומים בתוך החושן, ולא היה מחוסר בגדים, לפי שהיה לובש החושן, אלא שהאורים ותומים לא היו בתוכו.

ז. אוכלת לחין כיבשין דמערכה

הקשה השפת אמת, שהרי בזבחים (אצ) מבואר שהמזלף יין על גבי אישים, לדעת רבי יהודה הסובר דבר שאינו מתכוין חייב, הרי הוא חייב משום מכבה. ואם האש אוכלת לחין לכאורה אינו מכבה כלל, אלא אדרבה האש אוכלתו. וכתב, שיתכן שהכוונה שמכבה אש של הדיוט שהיא אינה אוכלת לחין.

והבן יהוידע כתב, שאף שלכאורה היה זה ממש כאש של אליהו, שאכל לחין ויבשין, אולם באש של אליהו היה דבר נוסף, שלא נעשה כלל אפר וגחלים, אלא הכל נבלע באש.

ח. במוצאי יום טוב האחרון של חג

הכל צופין לעשן המערכה

פירש רש"י, שמאתמול נתחתם גזר דינם על המים, כדתנן בחג נדונין על המים. והעיר הרש"ש שמבואר בדבריו שבשמיני נדונין על המים, ושלא כמו שכתב השו"ע (או"ח סי' תרס"ד), שביום שביעי של ערבה הוא הושענא רבה נדונין על המים.

ובהערות להגרי"ש ביאר בכוונת רש"י, שמוצאי יום טוב אחרון של חג הכוונה ליום שמיני עצרת עצמו, שהו היו הכל צופין לעשן המערכה, שכל היום טוב האחרון של חג אפשר לקרוא לו 'מוצאי' כי הוא היום המסיים את החג, ונמצא שמאתמול שנחתם דינם על המים היינו יום הושענא רבה.

א. אלא מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים
פירש הריטב"א, שהיו על השלחן, ואי אפשר לסלק את הלחם מעל השלחן אלא ביום השבת, ורוב הרגלים אינם ביום השבת עצמה.

ב. ומי הוה עשן במערכה

הקשה השפת אמת, הלא האש מן השמים ודאי לא היתה על כל המערכות, אלא במערכה גדולה, אבל שאר המערכות היו באש של הדיוט, אם כן היו צריכין לנס בעשן המערכות האחרות, והניח בקושיא.

ג. רבוצה כארי וכו' רבוצה ככלב

בהערות להגרי"ש העיר, שלכאורה נראה שאין הכוונה כפשוטה, בצורת ארי או בצורת כלב ממש, אלא הכוונה היא שהאש היתה בחוזק הרביצה של הארי או בחוזק הרביצה של הכלב. אולם הביא שבזוהר משמע שהכוונה כארי או ככלב ממש, שאמרו שם משל למה הדבר דומה, לנותן לפני חבירו דורון, ואינו רוצה לקבלו הימנו, אך אינו רוצה לומר לו 'איני רוצה', ולכן לוקחו ואומר לעומדים אצלו לזורקו לכלב, כך הקב"ה אמר להם בבית שני שלא היו מרוצים לפניו, שהכלב יקבלו, ומשמע מזה שהדברים ככתבן.

ד. מצוה להביא מן ההדיוט

פירש הריטב"א בשם הרשב"ה, שהביאו אש ממדורת בית המוקד. והוסיף שזה דווקא במזבח החיצון, אבל במזבח הפנימי אין מוליכין ואין מקטירין אלא בגחלי קודש, ממערכה העשויה לכך במזבח החיצון.

ה. כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני

פירש המהרש"א, שבמקדש ראשון שנבנה על ידי שלמה, שבא משבט יהודה, שנמשל לאריה, היה נראה כארי, ובבית שני, שנבנה על ידי מלכות פרס, היתה רבוצה ככלב, וכמו שמצינו שמלכות פרס נמשלה לכלב.